

Vehhabiler Risalesinin Anahtar Kavramları

Varlığın en zirve boyutu olan insanlık, on iki bin yıllık medeniyet tarihinde, varlığın iki direği olan madde ve mana arasında sarkaç gibi gidip gelmiştir. Bazen materyalizmin hummasını çekmiş, bazen maneviyatın ılık esintilerini çokça teneffüs etmiştir. Bazen de baharın dengeli ve çok yönlü hayatını yaşamıştır. Bu uzun serüvende insanlığın gerilememesi için, din ve vahiy dediğimiz yağmurlar, her dönemde, her yerde, bol bereketlerle insanlık atmosferine nefes aldırılmıştır.

Fakat her şeyin, zıddına meyletmesi denilen kevn u fesad kanunu icabı, bildiğimiz ilk genel din olan *Yahudilik*, şekillerde, şeriatın zâhirinde (Ferisilikte) ve materyalizmde (Sadûkilikte) gemiyi karaya vurunca; Allah, saf şefkat, sevgi, maneviyat (mucizelikler) ve fedakârlık demek olan İseviliği gönderdi. Lakin yine o evrensel kanun gereği, *Hıristiyanlık*, Roma'nın ve Yunan'ın materyalizmine karşı bir derece maneviyatını kaybetti. Din, kiliselerin duvarlarından ve maddî, şeklî seremonilerden ibaret sanıldı.

Bu sefer, madde ile mananın barıştırılması demek olan *İslam* geldi. İnsanlığın, bilimin, maneviyatın ömrünü 1300 sene uzatmış oldu. Yani dinler, biri diğerini iptal ve imha etmek için gelmemişlerdir. Tam aksine biri diğerini tasdik ve korumak için gelmişlerdir. Kur'an'ın tabiri ile musaddık ve müheymindirler. Evet, İsa olmasaydı, Yahudilik tamamıyla Roma'ya yenilecekti. Ve İslam olmasaydı, Hıristiyanlık materyalizm akımlarına, özellikle son iki yüz yılın materyalizmine yenilecekti. Demek Yahudiler, Hıristiyanlara; Hıristiyanlar, Müslümanlara kızmak değil, bilakis teşekkür etmeleri gerekir.

Fakat yine o evrensel kevn u fesad kanunu gereği, eski dinlerin başına gelen materyalizm sıtmasının bütün çeşitleri, İslam âleminin de başına gelmiştir. Dolayısıyla hiç kimse, İslam âleminin bu ölü haline bakıp, dinlerin baharlarındaki sonsuz nimet ve güzellikleri inkâr etmesin. Hz. Muhammed bunu yani bu materyalizm sıtmasını biliyordu. Bu sıtma içinde denge demek olan İslamiyet'in de sağlıklı gidemeyeceğini söylüyordu. *Ümmetimi Deccaldan (yanıltıcı materyalizm ve dünyevilikten) ancak İsa (saf ruh ve maneviyat) kurtarabilir*, diye insanları uyardı.

İşte bu Risalenin konusu, 4 nüktesiyle, 40 anahtar kavramı ile 12 ana meselesiyle İslam dünyasının, özellikle bu çağda içine düştüğü bu materyalizmin sosyolojik ve ontolojik sebeplerini anlatmaktır. *Hiç kimse bu asrın Müslümanlarına bakıp, İslam kötüdür, demesin!* mesajını vermektir.

Bu Risalenin dört nüktesinin ana konusu, İslam dünyasındaki materyalizm olduğundan ve bu asırda olan materyalizm, hiçbir çağda bu kadar yoğun ve mütecâviz olmadığından, biz eski çağların materyalizmini burada kurcalamayacağız. Sadece İslam tarihindeki materyalizmin sosyolojik sebeplerini izah etmeye çalışacağız.

İşte Sırasıyla Anahtar Kavramların İzahına Geçiyoruz: İşte Birinci Nükte:

- 1) Bu Risale, *Öyle bir fitneden sakının ki, geldiğinde sadece zalimlere (dengesizlere) has kalmaz*, mealindeki âyet-i kerime ile başlar. Ve bu âyetin birçok anlam boyutundan konumuz ile ilgili olan iki kelimesi çok önemlidir.

Fitne.. Fitne insanı, ana hedefinden, ana yolculuğundan sağa veya sola saptıran demektir. Evet, insanlık sonsuzluk yolculuğunda zirvelere doğru giderken, ya yanlış bir fikir veya çekici bir kadın veya anarşizm ve Deccal gibi bir musibet önüne gelir, onu hedefinden saptırır. Hadis-i şerifte *Deccaldan daha büyük bir fitne yoktur*, denilmiştir. Deccal demek, ikiyüzlü, kendisi materyalist, *antichrist* (maneviyat ve din düşmanı) demektir. Başka bir tabir ile doğruya yanlış, yanlışla doğru dedirten, yani insanları kandıran demektir. Dicle nehrine de bu ismin verilmesinin sebebi, aldatıcı olmasındandır. Yani suyu az görünür, fakat akıntısı güçlü olduğundan insanları yokluğa sürükler.

Evet, İslam'ı hedefinden, özünden saptıran en büyük âmil, materyalizm ve onun oğlu olan cehâlettir. Materyalistler de insandır, iyileri vardır, gibi bir eleştiriye karşı, evet öyledir; fakat insanoğlu aşırı derecede maddeci ve materyalist olunca, hem öz değerlerini kaybeder; hem de dengesiz olur; dolayısıyla insanlığa ve varlığa karşı zulmetmiş olur, diye cevap verilir. Zaten:

Zulüm kavramı, dengesizlik, karanlık ve dolayısıyla yıkım ve eksiklik demektir. Kur'an'da bu kelime taransa, bu manalar açıkça gözüktür.

Evet, çok zararlı olaylar vardır. Fakat bunlar, yapanlara has kalır. Amma materyalizm, cehâlet, anlayışsızlık, genel inanç ve kültürel sapma insanlığın tümünü yakar; evrensel bir veba gibi sonuçlar verir.

- 2) *Vehhabilerin Haremeyn-i Şerifeyne ve eazım-ı İslam'a hürmetsizliği...* [Yani bir toplumda, bir ümmette kutsal (haram) ve yüce (şerif) değerler yoksa; o toplum, büyükleri büyük bilmiyorsa, onlara saygısızlık ediyorsa işte fitne, işte yıkım, işte adı konulmamış bir savaş...]

- 3) Burada böyle bir felakete karşı Bediüzzaman, Yeni Said olarak *Ben sosyal konulara kafa veremem. Benim bakış açım da ancak materyalizmi kökünden çürütecek imanî hakikatler var. Fakat Nur Talebeleri için; ve dolayısıyla iman hizmetine bir zemin ihzarı için, geçici olarak, hayat-ı içtimaiyye ile alakadar olan Eski Said kafası ile kısaca bu Vehhabilik meselesini açıklayacağım*, diyor. [Demek İslam dünyası, ilmî ve imanî konulara bedel, bütün enerjisini içtimaiyata verdiğinden bu hale düşmüştür.]

- 4) Haliyle bu durum da İslam Dininin bir zaafı değildir. Ancak İslam coğrafyasının ve tarihinin nâmüsaitliğindedir. Bunun sosyolojik üç boyutu vardır. Şöyle ki:

- a) Hz. Ali, *Necid* bölgesinden olan Haricîlerin çoğunu öldürdü. Ve Hz. Ali maneviyat, keramet ve mucizeleri (velâyeti) ve şerefli *Ehl-i Beyti* temsil ettiğinden *Necid* ahalisinde 1400 senedir, maneviyata, ilme, manevi yüceliğe ve tarikatlara karşı bir kin ve kızmaklık netice vermiştir. ***Bu kin ve kızmaklığın çağdaş akımı da o bölgeden çıkan Vehhabiliktir.***

- b) O *Necid* bölgesinin ahalisi, cahil ve bedevi olduğundan, Müseylime'nin fitnesiyle irtidat ettiler, İslam'dan çıktılar. Hz. Ebu Bekir döneminde, Halid İbn Velid komutasında büyük çoğunlukla ileri gelenleri kılıçtan geçirildi. Dolayısıyla Hz. Ebu Bekir'in temsil ettiği,

hoşgörülülüğe, Sünniliğe ve İslam'ın ilmî, manevî enginliğine karşı bir burkulma, bu bölgede meydana gelmiştir. ***Ve bu kırılma, en sonunda Vehhabilik olarak kendini göstermiştir.*** Yani bunların amacı, üzüm yemek değildir, bağcıyı dövmektir.

- c) İşte bu psikolojik ve sosyolojik yapı, dinî hayat ve dinî ilimler içinde zahiriliği, rivayetçiliği, te'vil ve yorum düşmanlığını doğurdu. Ve tarihin ilk iki yüz yılında bir milyon hadisi bilen ve her fikhî meselede ille de bir hadise dayanan, kıyas ve yoruma karşı çıkan; sert ve azimete yönelik bir şeriat sistemini benimseyen Ahmed İbn Hanbel, farkına varmadan, İslam dünyasının önemli bir kısmı olan o bölgenin, inanç ve düşünce alt yapısını oluşturdu.. Bunun için Vehhabiler, biz mezhepsiz değiliz, Hanbelîyiz diyorlar.

Ve o gün için dini korumak gayesiyle oluşan bu yapı, bu asra yansınca materyalizm, anlayışsızlık ve cehalet olarak ortaya çıkıyor.

Bu oluşum sürecinden 500 yıl sonra İslam Abbasi Devleti yıkıldığında; İbn Arabî ve benzeri büyük velilerin sözleri üzerine çok spekülasyonlar yapıldığından etki-tepki sonucu İbn Teymiyye ve İbn Kayyim El-Cevziye gibi, samimi fakat zahiri giden, yorum ve kıyası kabul etmeyen zatlar ortaya çıktı. Ve bu gibi zahirî âlimlerin, bu 20. asırda çok prim yapmalarının bir sebebi de, bu asrın materyalizme yenik düşmesinden dolayıdır. Bir hıyanet dalgası değildir. ***Evet, İbn Teymiyye'yi Vehhabilik zihniyetinin lideri yapan rivayetçilik ve zahirilik meşrebi kadar; Batınîlerin şatahat ve spekülasyonlarının da tesiri vardır.***

İşte İslam âlemindeki bu üç konjonktürel durum, İslam dünyasına materyalizm, zahirilik, yorumsuzluk ve dolayısıyla kutsal değerlere saygısızlık olarak yansıdığı gibi; insanlık tarihinin son bin senesinde gelişen üç sosyolojik dalga da, İslam dünyasına yansınca, bu gibi hastalıkları iyice ajite etmiştir. İkinci nüktede anlatılan bu üç evrensel dalganın izahına geçmeden önce Necid bölgesi ile ilgili bir hadis-i şerifin mucizeliğine değinsek bu tahlilleri bir nevi özetlemiş oluruz; şöyle ki: *İman Yemenlidir.. Şeytanın boynuzları Necidden çıkacaktır.*

Yemen demek, çok dinlerin beraber yaşadığı; birçok medeniyete beşiklik ettiği; ziraat, ticaret ve denizciliğin ekonomik meslekler olduğu yer demektir. Yani imanın getirdiği güven, tokluk, hoşgörü, evrensel düşünce ancak böyle yerlerde yetişir. Az çok tarih bilenler, Yemen'in bu yapısını hatırlayabilirler.

Necid ise sertlik, bedevilik, cahillik, kıskançlık demektir. Geçim kaynakları deve ve dikenlerdir. Semud ve Ad medeniyetlerinin uzağında bir yerde olduğundan, asla medeniyet izleri oralarda yoktur. Tarih boyunca Hicaz'ı kıskanmıştır. *Şeytanın boynuzları* ise, materyalist ve kaba eğilimler ve dolayısıyla böylelerin insanî ve manevî değerlere saldırısı demektir. Bugünkü Suudi yönetimi memleketin gelirlerinin %80'nini bu bölgeye harcadığı halde, sadece Riyad şehri ma'mur olabilmıştır. Hicaz ise tarih boyunca olduğu gibi, yine kendi yağında kavruluyor. Ayrıca Suud'un bu zahirî ve bedevî yapısından dolayıdır ki; memlekette tefsir ve tasavvuf kitapları, ya yasaktır veya rağbet görmüyordur.

İKİNCİ NÜKTE

- 5) İnsanlığın sosyolojik hayatının beş devresi var. Vahşet ve bedevilik; kölelik, esaret (feodal düzen) devri; işçi ve ücret (kapitalizm) devri; ve genel mülkiyet. Yani çalışanların

çalıştıkları yere ortak olması dönemidir ki, önümüzdeki yüz yılda böyle bir hayat sistemi bekleniyor.

Vahşet devri, dinlerle ve devletlerle dönüştürülmüş; yarı-medeniyet devri başlamıştır. Fakat bu devlet düzenlerinde, zeki ve organize olmuş insanlar, gabi ve bireysel kalanları köle olarak çalıştırmışlardır. Sonra bu köleler de uyanıp, isyan etmişler. Fakat *Kim güçlü ise söz (yönetim) onundur*; kaidesi gereği, güçlüler ve toprak ağaları insanları toprağa bağlı (esirler) olarak çalıştırmışlardır. Sonra Büyük Fransız İhtilali ile bu feodalizm de yıkılmış; bu sefer yine fakirler zenginlerin yanında ecir (işçi) olarak çalışmışlardır. Ki bugünkü düzen budur. Ve bugüne kıyasla 100 yıl önceki işçiler, aşırı derecede eziliyorlardı. Bir işçi, sabahtan akşama kadar 18 saat çalışıp ancak evine bir ekmek götürebilirken; zenginler, bankalar ve değişik spekülasyonlarla bir saatte bir milyon dolar kazanıyorlardı.

İşte insan fitratı, zulmü kaldıramadığından, bu sömürü sisteminin sonucu olarak insanlarda özellikle az gelirlilerde, yüksek sınıflara karşı şiddetli bir kin ve intikam duygusu ortaya çıkmıştır. Bu sosyolojik ve güçlü akımlar, bütün imparatorları, kralları, Kilise babalarını ve büyük zenginleri tahttan indirdi. Dolayısıyla gerçek maneviyat, eşitlik ve fakirlik sembolü olan peygamberler ve evliyalar da, üst sınıf (burjuvazi) sanılarak, onlara da saldırılmıştır. Burada şu demek isteniliyor: ***Vehhabilik, sosyalizmin Arap dünyasındaki yansımasıdır.***

[Evet, evrensel materyalizmi ve maneviyata karşı saygısızlığı netice veren bu güçlü ekonomik akım, dine karşı ve maneviyata karşı çokça kullanılmıştır. Fakat insanların çoğu, *Bu ekonomik ve sosyolojik yapının asıl sebebi, ekonomidir. Din ve kutsal değerler değildir. Tarihi şekillendiren ekonomidir, din değildir; din ancak hayatın kalitesini artırır*, diye yeni yeni öğreniyorlar.]

6) Tüm insanlığı ve dolayısıyla İslam âlemini ve İslam milletlerini materyalizme kaydıran bir sebep de unsuriyet (ırk esaslı sosyal doku) fikridir. Unsuriyet, bireysel benden biraz daha büyük bir bendir. Fakat sonsuz ve evrensel değildir. Dinî ve manevî değerler ve sosyal yapılar ise, evrensel ve sonsuz bir yapıdadırlar. Dolayısıyla din ve unsuriyet birbiriyle çatışır. Ve unsuriyet fikri doğal (nefsani) olduğundan dinî ve aklî yapıları yeniyor. *Aklı birdur, nefsi dokuz; neylesun: Bir ip dokuz kelbi nasıl zapt eylesun!* şiirine mâsadak oluyor.

Eskiden tarih, biyoloji ve ulus devlet kavramları tam olmadığından insanlar ya aşiret ve kabile veya ümmet kavramı altında organize oluyorlardı. Fakat bu çağda bu üç bilgi, insanlığı adeta daha gerilere götürdü, onu klan seviyesine indirdi. Hâlbuki tarihî klan yapısı, din ve ümmet olmadığı dönemlerde işe yarıyordu; insanlığın sosyolojik evrimini tamamlıyordu. Bugün ise, böyle bir sistem, insanlığı geriletıyor.

Evet, insanlık, bu son dönemlerde ırk ve kabileye dayalı bu yanlışını anladığından; evrensel ideolojileri ve siyasi-ekonomik bloklar altında yaşamayı yani *ümmet kavramını* arıyor. Ve Bediüzzaman, müsbet milliyete hoş baktığı halde, *Çağımızın bu yeni gelişmelerinden ve dünyanın bir köy gibi olmasından ve İslam dininin sosyolojik bağlarının milliyet fikrine ihtiyaç bırakmadığından dolayı; Avrupa ulusalcı olsa da, İslam toplumlari böyle bir şeye muhtaç değildir. Ayrıca unsuriyet mukaddesata saygısızlığa sebep oluyor*, diyor.

Toynbee gibi araştırmacılar da, Avrupa'nın ulusalcılığı esas alan toplumlarını Hıristiyan olarak görmüyor. Onlara *çağdaş putperest toplumlar* diyor. Evet bütün bu evrensel ve dinî bağlarla rağmen İslam dünyasında İslam'ı ve dini temsil ettiklerini iddia eden Vehhabiler, İhvan-ı Müslimin ve Nurcular %90 olarak ulusalcılığı, milliyetçiliği ve lokal kimlikleri esas alıyorlar. Asrın bu materyalize edici ve ilkel hastalığından kendilerini koparamıyorlar. ***Yani Vehhabilik, milliyetçiliğin Arap dünyasındaki yansımasıdır.***

7) Son 1000 senede insanlığı, dolayısıyla İslam dünyasını, materyalizme, yorumsuzluk ve anlayışsızlığa iten 3. sebebe gelince, Bediüzzaman *sükût* ediyor.

Burada üç ihtimal var. Ve onun bu üç farklı faktörü dile getirmesi, iman hizmetine zarar verebileceğinden, burada susmayı tercih ediyor. O ihtimaller de şunlardır:

- a) Son asırlarda maddi ve pozitivist bilimler çok geliştiğinden, maneviyat ve soyut değerler aleyhine bir sonuç çıkmıştır. Bediüzzaman ise maneviyat ve soyut değerleri esas almakla beraber, müsbet ilimlere âşık olduğundan veya müsbet ilimlere âşık olanları dinden küstürmek istemediğinden burada susmayı tercih etmiştir.
- b) Kilisenin pozitif ilimlere karşı yenik düşmesi, Hıristiyanlığın mabed ve seremonilerden ibaret kalması ve yeni gelişen Protestan akımların Vehhabiler gibi yorum ve tefsire karşı çıkması da, bu asrımızın materyalize olmasına sebep olmuştur. Bediüzzaman burada da susmayı tercih ediyor. Çünkü dinsizliğin istilasına karşı, bütün inançları ve inanç akımlarını kucaklamak istiyor. Kınanmalarına karşı çıkıyor.
- c) Masonların son iki yüz yılda dünya siyasetini ele geçirmeleri ve bunlara karşı dindarların hurafelere dayanarak cevap vermesi de insanlık tarihinin çok büyük bir kırılma noktasıdır. Burada Bediüzzaman, yine susmayı tercih ediyor. *Ben, dindarlara saldıranlarla bir olmak istemediğim gibi; hurafeci dindarlar gibi olmak da istemiyorum* demek istiyor. O bu söylemini 31 Mart 1909'da Sıkıyönetim Mahkemesinde söylediği gibi; ömrü boyunca, Masonların peşinde giden Kemalistlere karşı da mahkemelerde bunu tekrar etti.

ÜÇÜNCÜ NÜKTE

8) Tarihte özellikle bugünde, özellikle İslam dünyasında ortaya çıkan birçok fırka, grup ve siyasî yöneliş, kuşatıcı ve evrensel olmadıklarından, insanlığı materyalizmin tuzağına düşürmüşlerdir. Sosyolojik ve Psikolojik bozukluklara dayanan ve zararı faydasından fazla olan bu yapının izahı şudur:

Her akımın, her mezhebin, her fırkanın, dayandığı bir doğruluk ve gerçeklik payı var. İşte eğer yanlışları, doğrularından fazla ise, o düşünce ve akıma ve mesleğe batıl, yanlış ve kusurlu denilir. Yok, eğer iyilikleri ve doğruları, yanlışlarından fazla ise, ona Hakk ve doğru mezhep denilir.

Evet, tarihte duygusallıktan dolayı ve bugün de bilgi yetersizliğinden dolayı binlerce batıl ve yanlış grubun ortaya çıkması, insanları müşevveş etmiştir, gerçekliği kaybettirmiştir. Bunun sonucu olarak insanlık, soyut ve evrensel değerlerini kaybetmiştir; insanlık Silisyum çölünde

boğulup kalmıştır.[Demek evrensel bir fitrata sahip olan insanoğlunu ancak bütüncül, dengeli ve faydası zararından fazla olan sistemler kurtarabilir.]

9) İslamiyeti sapıklıktan ve materyalizm gibi belalardan kurtarmak için; Hz. Muhammed, şöyle buyurmuştur: *Size iki şey bırakıyorum; onlara tutunursanız, sapmazsınız. Kur'an ve Ehl-i Beytim.* Yani sağlıklı bir *kitap ve bilgi*; ve bunu doğru bir şekilde pratize edecek olan *Ehl-i Beyt...* Ehl-i Beyt ve Ali demek ise, maneviyat, velayet ve soyut değerler demektir. Fakat Emeviler, bu anlayış üzere olan Sahabeyi susturduğu ve materyalizme alt yapı hazırladığı gibi, Ehl-i Beyti de katil ve sürgünlere zorladı.

Bu büyük kırılmaya karşı Müslümanlar üçe bölündü:

Emevilerin Arapçılığına kızan ve kendilerini Pers milliyetçiliğinden kurtaramayan İran, Ehl-i Beyt'e sarıldı. Ehl-i Beyti koruma ve savunma görevini üstlendi. Ama onların asıl düşündüğü ve bilinçaltlarına işleyen, Arapların özellikle Hz. Ömer'in İran Pers İmparatorluğunu parçalaması idi. Ehl-i Beyti sevmek gibi bir haklı noktaya dayanıp, Sahabeye ve üç büyük Halifeye düşmanlık gibi binlerce yanlış işler yaptılar. Manevî, kültürel ve dinî bir yapı olmaktan çıkıp, siyasi, milli ve duygusal bir fırka oldular. *Ali'yi sevmek için değil de, Ömer'e kızdıkları için Alevi oldular* sözü gerçekleşmiş oldu.

İşte Hz. Hüseyin, Emeviler tarafından şehit edildiği gibi, Ehl-i Beyt müessesesi de Persler tarafından şehit edildi... İslam kültürü, aktif siyasî bir yönetimden mahrum kaldı. Sonra bu kıtlık dönemi Abbasi medeniyeti ile bir derece onarıldıysa da, Yunan felsefesinin Arapçaya tercüme edilmesi, Kur'an'ın ana mucizelik damarlarının kaybolması ve mucizeliği sadece lâfzî üstünlüğe bırakılması, yine İslam'ı öz mantığından ve ruhundan uzaklaştırdı. Bu dönemde, çevredeki değişik inançların tetikleme ve Yunan biliminin bilinmesi ve Emevilerin zahiri inanç sistemine muhalefet etmeleri sonucu, pozitivist Mu'tezile mezhebi, önemli bir mevki işgal etti.

Bunlara muhalif olarak, din elden gidiyor, diye *hadisçilik* akımı ortaya çıktı. Her şeye karşı bir rivayet bulma gayretine girdiler. Akıl, kıyas ve mantalite ile, tarihte Kur'an'ı çok iyi bilen Ebu Hanife gibi büyük dehaları dahi tekfir ve tadel ettiler. Demek bütün bu badirelere karşı, İslamiyet'in bugün için bu kadar sağ kalması büyük bir mucizedir. Bunun da sebebi, Sünni tarikatların, Ehl-i Beyt kültürüne bir derece sahip çıkmalarıdır..

10) Çağımızı, özellikle İslam dünyasını deli eden bir faktör de bugünkü çağdaş siyasî eğilimlerdir.. Bir insanın, bir partinin, bir devletin din lehine yaptığı bir tek iyilik sayesinde, o devletin din ve maneviyat aleyhine sinsice icra ettiği binler tecavüzü Müslümanlar görmez oldular. Seyyid ve Ehl-i Sunnet Mekke Şerifi, hain İngilizleri, fedakâr Osmanlılara tercih etmesi gibi...

Hâlbuki dünya siyaset tarihinde belli bir dine ve özgür ilkelere sahip olduğu halde, sırf ekonomik çıkarları için, dinsizliği yayan ve alevlendiren ve dindar Almanlara karşı dinsiz komünistlerle işbirliği yapan tek devlet İngiltere'dir. Onun için Bediüzzaman, Almanları Ehl-i kitap kabul etmiştir. Onların İslam dünyasındaki faaliyetlerine ve kutsal yerlere girmelerine karşı çıkmamıştır. Fakat İngilizler, bilerek dinsizlik propagandası yürüttüklerinden Bediüzzaman onları Ehl-i kitap olarak kabul etmiyor. Onların Mekke ve Medine'ye girişleri Kur'an'a aykırıdır, diyor. Tıpkı müşriklerin girmesinin yasak olduğu gibi...

DÖRDÜNCÜ NÜKTE

İşte insanlık ve dindar dünya, bu büyük 10 darbeyi yediği için, bütün teknik ve iletişim gelişmelerine mukabil; inançta, dilde ve sosyal doku sağlamlığı konusunda, o teknik gelişmeden belki yüz defa daha fazla gerilemiştir... Bu gerileme ile ilgili, onlarca kitap yazılmıştır. Bu gerilemenin bütün boyutlarını burada açıklamak bu yazının hacmini aşar. Onun için, sadece insanın varlığı, ruhu ve kendisini algılamasında meydana gelen üç önemli saplantıyı kaydedeceğiz. Bu Risalenin 4. Nüktesinin hatırlattığı biçimiyle:

11. Darbe Veya Darbelerin Sonucu!

a) Gerçek ve bilgili bir insan için *Kabir* faniliğın, dünyanın aldatıcılığının, somut duyguların saplantılarının farkına varmak için, bir sembol, bir zikir aracı ve bir düşünce noktasıdır. Onun için İslam'da kabirleri belirlemek ve onları ziyaret etmek sünnet olmuştur. Bu sünnetin kesinliği, Sahih hadis ile sabittir. Fakat bu dünyevi asırda, kabir ve mezarlar, Firavun Piramitleri gibi, dünyevi şan, şeref ve sosyal statü bayrağı gibi algılanıyor. Ve buna türbenin materyalize edilmiş kutsiyeti katılınca, gerçek ve mitolojik bir put olarak algılanıyor. İlim dilinde bu sapmaya *Natüralizm* denilir. Bu hikmetten dolayıdır ki; Hz. Muhammed (a.s.m.) başta kabir ziyaretlerini yasak etmiştir. Sonra tevhid ve dini inanç toplumunda yerleşince O, (a.s.m.) kabir ziyaretini tavsiye etmiştir.

Ruh soyut bir kanun ve sadece ilahî emir ile yönetilen zayıf bir güç dalgası iken, bu asrın insanları somut düşündüklerinden hayat biçimi somutlaştığından dolayısıyla soyut ve manevi değerleri somutlaştırdıklarından; türbelerle bir nevi ilişkisi olan evliya ruhlarını Allah'tan ayrı, kendi kendilerine etkin ve yetkin bir Süpermen olarak algılıyorlar. Bu da *Animizm* denilen putperestliğin 2. aşamasıdır.

b) Bu asırda gerek bu somut algı biçiminden ve gerek müsbet ilimlerin zihinlere ve hayata hâkim olmasından, nedensellik ve esbapperestlik, adı konulmamış bir din ve inanç biçimi halini almıştır. Vehhabiliğin sosyolojik çıkış sebeplerinden bir tanesi, pozitivist hayat tarzı iken; onların, müsbet ilimlerin bakış açısını şirk saymaları, yapısal bir çelişkidir; kaderin bir cilvesidir.

İşte bu üç nevi puta, bu şekilde yönelmek, değil ehl-i tasavvufun ince tevhid ayarları ile; belki zahiri ve yorumsuz halleriyle dahi âyet ve hadislerden açıkça yanlış oldukları anlaşıldığından âyet ve hadisi esas alan Vehhabiler, bir derece aşırı giderek türbeleri ve kabirleri yerle bir ettiler. Bir derece zulmettiler; fakat Vehhabilerin bu yaptıkları, şirk ve putperestlik zulmünden daha ehven olduğundan, kader bu yıkıma izin verdi.

c) Tapınma tarihinin üç temel aşamasında görüldüğü gibi, insanlar önce tabiatın büyüklüğünün büyümesine kapılmışlar, *Natüralist* olmuşlar. Sonra, hayvanların acayip ruhî özelliklerini ve dolayısıyla ecdatlarının yüceltilmiş ruhlarını merkez kabul ettiklerinden *Animist* şeklinde putperest olmuşlardır. Daha sonra devletin, ekonominin ve siyasetin haşmetli ve güçlü yapıları sonucu, insanperestlik (Hümanizmin ilkel şekli) tarzında bir inanç, sosyal hayata hâkim olmuştur. Bunun sonucu olarak o devletlerin ve o devletlerin liderlerinin heykelleri dikilmiş ve insanlık büyük bir esarete düşürülmüştür.

d) Evet, bu asrımızda devlet, siyaset ve lider çok ön planda olduğundan, insanlık iki bin sene önceki gizli esaretine geri düşürülmüştür. Toynbee'nin *Tarihçi Açısından Din* adlı çalışmasında bu siyasi putperestlikler, bütün dönemleriyle ve çeşitleriyle açıklanmıştır.

Yani bu asırda herkes, özellikle siyasilerin çoğu birer Firavun ve Nemrut gibi, kendini kâinatın merkezi sanıyor, sonsuz bir Allah'a inanmadıkları için, kendini ve devlet başkanını ilah sanıyor. Böyleler, ruha ve maneviyata inansa da büyük evliyaları da kendisi gibi, enaniyetli ve küçük bir ilah olarak algılıyor.

Evet, bütün çağlarda geçerli olmakla beraber; bu çağımızda heykeller, fotoğraflar, enaniyet, gurur, riya, hedonizm, teşhircilik, şöhret ve medyatik olma gibi saplantılar çok zirve noktaları işgal ediyorlar. Bu saplantılar, hem hayatı zehirliyor, hem de zayıf insanlara karşı büyük bir zulüm olarak geri dönüyor. *Şirk gerçekten büyük bir zulümdür*; mealindeki âyet tecelli ediyor.

İşte gerek bu sosyal saplantılardan ve gerek halkın cehaletinden dolayı, Vehhabiler, kabir, ruh ve bilimsel izahları şirk kabul ediyor. Ve devlet eliyle bu değerlere darbe vuruluyor. Kader de müsaade ediyor. Çünkü Müslümanlar da dâhil, bu çağın insanları şirkin bu üç çukuruna düşmüşlerdir.

Hülasa: Vehhabiler küçük bir zümre olduklarından ve dengeyi temsil eden namaza ve âyetlerin naslarına önem verdiklerinden İslam Âleminin büyük havuzu içinde eriyip dengeyi bulacaklardır... Fakat insanlığın genel ve evrensel olan ifsadı, bozgunculuk ve bozulmaları insanı iyice endişelendirip, düşündürüyor.

Onun için Bedüzzaman bu sosyolojik Risaleyi yayınlamamıştır. Binler sahife Risaleleri ile dinsizliği, bozgunculuğu, materyalizmi defetmeye çalışmıştır. Bu asrın materyalist algısını dengelemek için, para almayı, siyaseti, dünyevi kuruluşlar kurmayı birçok sefer talebelerine yasak etmiştir. Çünkü materyalizm sıtmasının giderilmesi ancak saf maneviyat ve ilim ile mümkündür. Fakat bütün bu bin ikaza rağmen bazı Nurcuların para toplayıp siyasete meydedip kurumlaşmaya gitmeleri, ateşe körükle gitmek gibidir. Asrın dinsizliğine çareden ziyade, onu daha çok tutuşturan bir çıra tesirini vermektir. Evet, Nurcular mevcut kurumlara ruh ve can olmalıydı. Materyalizme zemin olacak siyaset ve kurumları kurmaya bulaşmamalıydı.

Bu meseleyi saf maneviyat sembolü olan Hz. İsa'nın şu üç sözüyle bitirsek iyi olur:

“Maneviyat, din ve kilise, kurum olunca ölmüş olur. İsa (maneviyat) madde çarmihına (artı işaretine) çivilenerek öldürülmüş olur. Fakat bu mukadderdir, tarihin evrensel bir yasasıdır.”

“İnsanlar et gibidirler; siz havariler ise, tuz gibisiniz. Et bozulsa tuzlanır, kurtarılır. Fakat tuz bozulursa, kıyametin kopmasından başka yapılacak bir şey kalmaz.”

“Bir kalpte iki tanrı olmaz. İnsanoğlu Allah'ı (maneviyatı, sonsuzluğu) seviyorsa, maddeyi temsil eden parayı sevmez. Eğer parayı (maddeyi) seviyorsa, Allah'ı ve ebediyeti sevemez.”

[Bu üç vecize bil-mana Matta İncili'nde mevcuttur.]

Bir Hatırlatma

Vehhabiler, tevhidin şekline önem verdikleri halde, Mücessime ve Müşebbihe olduklarından dolayı, manevi gücü ve sonsuzluğu ve soyut değerleri bilmedikleri için, şirk ile itham ettikleri sofilerden bin kat daha fazla materyalizme ve şirke girmiş oluyorlar. Fakat bunun farkında değiller. Özellikle Arabistan dışında kalan bazı bilim adamları, din olarak Vehhabilik literatürünü esas aldıkları halde, bilim ve felsefede Avrupa'yı esas olduklarından ve enaniyetlerini karizmalarla şişirdiklerinden öyle müşrik bir tip olarak ortaya çıkıyorlar ki, buna ben ad bile bulamadım. *Deist* desem yine kelime yetmeyebilir. İşin ilginç yanı: Bu gibi zatlarn, Bediüzzaman gibi altı bin tevhid delilini yazan; ve mezarının şirke sebep olmasını istemediğinden kabrinin bilinmemesini tavsiye eden bir zatı şirk ile itham etmeleridir. Allah bizi yanıltıcı Deccaldan korusun!

Bhaeddin Sağlam